

Seppo Kärkkäinen

Yleisurheilun MM-kisat
kisaturistin silmin

Elektraflex Oy

Yleisurheilun MM-kisat kisaturistin silmin

Yleisurheilun MM-kisat kisaturistin silmin

Seppo Kärkkäinen

Kansikuva: Helsingin MM-kisojen mitalisteja kisojen 40-vuotistilaisuudessa Budapestissä 2023. Vasemmalta Daley Thompson, Arto Bryggare, Heike Drechsler, Eamon Coghlan, Steve Cram ja Willie Banks.

Takakannen kuva: Kisojen logot Pekingin Linnunpesä-stadionilla 2015. Kuva Jukka Mukala.

© 2025 Seppo Kärkkäinen ja Jukka Mukala (kuvat)

Kustantaja: Elektraflex Oy, Espoo, Suomi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

ISBN 978-952-68659-5-9 (kovakantinen)

ISBN 978-952-68659-6-6 (EPUB)

Sisällysluettelo

ESIPUHE	7
POLKU KISATURISTIKSI	9
URHEILEVAT VELJEKSET.....	9
PENKKIURHEILUKIN KIINNOSTI JO NUORENA.....	14
ENSIMMÄISET MM-KISAT HELSINGISSÄ 7. – 14.8.1983.....	18
TAUSTAA.....	18
YHTEENVETOA.....	20
ROOMA 29.8. – 6.9.1987	22
TAUSTAA.....	22
YHTEENVETOA.....	24
TOKIO 23.8. – 1.9.1991.....	26
TAUSTAA.....	26
YHTEENVETOA.....	28
STUTTGART 13. – 22.8.1993	30
TAUSTAA.....	30
YHTEENVETOA.....	31
GÖTEBORG 5. – 13.8.1995	33
TAUSTAA.....	33
YHTEENVETOA.....	33
ATEENA 1. – 10.8.1997	36
TAUSTAA.....	36
YHTEENVETOA.....	38
SEVILLA 20. – 29.8.1999.....	40
TAUSTAA.....	40
YHTEENVETOA.....	42
EDMONTON 3. – 12.8.2001	44
YHTEENVETOA.....	46
PARIISI 23. – 31.8.2003.....	48
TAUSTAA.....	48
YHTEENVETOA.....	49
HELSINKI 6. – 14.8.2005.....	51
TAUSTAA.....	51
YHTEENVETOA.....	52
OSAKA 24.8. – 2.9.2007	54
TAUSTAA.....	54
YHTEENVETOA.....	55
BERLIINI 15. – 23.8.2009.....	58

TAUSTAA.....	58
YHTEENVETOA.....	59
DAEGU 27.8. – 4.9.2011.....	62
TAUSTAA.....	62
YHTEENVETOA.....	64
MOSKOVA 10 – 18.8.2013	66
TAUSTAA.....	66
YHTEENVETOA.....	67
PEKING 22.8. – 30.8.2015	70
TAUSTAA.....	70
YHTEENVETOA.....	72
LONTOO 4. – 13.8.2017	74
TAUSTAA.....	74
YHTEENVETOA.....	76
DOHA 27.9. – 6.10.2019	78
TAUSTAA.....	78
YHTEENVETOA.....	80
EUGENE 15. – 24.7.2022	82
TAUSTAA.....	82
YHTEENVETOA.....	85
BUDAPEST 19. – 27.8.2023	88
TAUSTAA.....	88
YHTEENVETOA.....	90
TOKIO 13 – 21.9.2025	93
TAUSTAA.....	93
YHTEENVETOA	98
POHJOISMAITTEN KEHITYS.....	98
MUITA HUOMIOITA	100
DOPING-ONGELMA.....	104
Liite 1. Suomen osallistujat	106
Liite 2. Osallistujamaiden lyhennykset.....	110
Liite 3. Kisatulokset.....	111
Liite 4. YLE:n Atte Husun haastattelu.....	330

Esipuhe

Yleisurheilun ensimmäisten MM-kisojen avauspäivän aamuna 7.8.1983 istuin Helsingin olympiastadionilla, kun klo 10.00 pamahti kaikkien aikojen ensimmäinen MM-kisojen lähtölaukaus 400 metrin aitojen ensimmäiseen alkuerään, jonka voitti Yhdysvaltojen Andre Phillips ajalla 50,44. 40 vuotta myöhemmin olin Budapestissä uudella yleisurheilustadionilla 27.8.2023 klo 21.50, kun MM-kisojen toistaiseksi viimeinen lähtölaukaus päästi matkaan naisten 4x400 metrin viestijuoksun, jonka voitti niukasti Hollanti ajalla 3.20,72 Femke Bolin ratkaistessa voiton loppusuoralla. Tähän väliin mahtuu 19 kisaa, jotka kaikki olen katsonut paikan päällä kisaturistina. MM-kisastadioneilla on tullut istuttua noin puoli vuotta.

40-vuotismuistoksi päätinkin kirjoittaa muistiin kisamatkoihin liittyviä muistoja sekä kirjata ja hieman analysoidakin kisojen antia tulosten muodossa. Niinpä olen sisällyttänyt kirjaan myös kaikkien kisojen kaikkien loppukilpailujen lyhyet kuvaukset sekä kahdeksan parhaan tulokset lisättynä pohjoismaiden (Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Viro) tuloksilla. Suomen ja Pohjoismaiden vertailua ja keskinäistä kehitystä olen myös kirjannut eri kisojen ja lajien yhteyteen. Suomen menestystä on tietysti tullut seurattua tarkasti, mutta se ei kuitenkaan ole ollut edellytys hyvälle kisoille vaan pikemminkin kirsikka kakun päällä muiden tiukkojen ja tunteita nostattavien taistojen ohella.

Kisoihin olen osallistunut välillä ryhmämatkojen mukana – viimeksi Kon-Tikin ja Matkatoimisto Hetan järjestäminä. Aika usein olen järjestänyt matkat omatoimisesti. Matkojen yhteydessä olen myös tutustunut moniin muihin kisamatkailijoihin. Erityisesti kolmikko Jukka Mukala, Markku Muola ja Timo Nyrhinen ovat tulleet tutuiksi kokeneina kisakävijöinä – Jukka ja Timo ovat myös katsoneet paikan päällä kaikki kisat, Markulta Budapest jäi valitettavasti väliin. He ovat myös kommentoineet kirjaa ja toimittaneet valokuvia, josta heille parhaat kiitokset. Veljeni Osmo on kirjoittanut osin Peltolan veljesten urheilusta, mistä kiitokset myös hänelle.

Seuraavat MM-kisat Tokiossa syksyllä 2025 jo häämöttävät ja kisamatka on jo varattu, joten kirjassa on hieman spekulointia myös tulevista kisoista. Toivotan hyviä lukuhetkiä.

Espoossa kesäkuussa 2025

Seppo Kärkkäinen

Polku kisaturistiksi

Urheilevat veljekset

Tämän kirjoittaja syntyi Peltola-nimiseen maalaistaloon Rautalammin Vaajasalmen kylällä, joka on noin 10 km Rautalammin kirkonkylästä. Elinkeinona oli maanviljelys ja karjanhoito. Meitä oli kuusi veljestä. Kauko (1929–2000), Jouko (1934–1991), Ahti (1936–), Osmo (1938–), Raimo (1939–) ja kuopuksena minä Seppo (1945–). Jonkinlainen urheiluhulluus oli koko veljessarjassa ehkä Kaukoa lukuun ottamatta, mutta hänkin kylän taksimiehenä kuljetti veljeksiä erilaisiin urheilukilpailuihin ja toimi huoltomiehenä. Jouko ei myöskään itse varsinaisesti urheillut vaan toimi huoltomiehenä ja autokuskina hänkin. Koko veljessarja muodosti kuitenkin lentopallojoukkueen, joka voitti kesäjuhlissa kylän muut lentopalloilijat!

Ahti saavutti hiihdossa parhaan menestyksen 1930- ja 1940-luvulla syntyneistä Vaajasalmen pojista. Koulujenvälisten ja nuorten sarjoissa hän ei vielä ollut kärjessä (vaikka kakkostiloja jo tuli). Ikäluokan paras poikahiihtäjä Rautalammillä oli Kerkonkosken Kauko Hämäläinen, josta myöhemmin tuli mm. 17-vuotiaitten poikien 1000 metrin juoksussa Suomen mestari ja nuorten maaotteluedustaja.

Kun Pohjois-Savon Maakuntaviesti hiihdettiin Rautalammilta Kuopioon vuonna 1954, haalittiin seurasta myös joukkue viestiin. Ahti hiihti 18-vuotiaana toisen osuuden Tyyrinmäeltä Suonenjoelle jäistä tietä puusuksilla. Menestystä ei vielä tullut, sillä kärkijoukkueilla oli jo suksissa teräskantit. Silloin hyödynnettiin osaltaan pari vuosikymmentä myöhemmin levinnyttä luistelutyyliä. Seuraavana vuonna Ahti oli armeijassa Ylämyllyllä ja suksi kulki. Talvi toi yhteensä neljä varuskunnan mestaruutta ja Puolustusvoimien mestaruushiihdoissa tuli partiohiihdon 2. sija.

1950-luvun puolivälistä alkaen Rautalammillä panostettiin ensimmäisen kerran järjestelmälliseen hiihtovalmennukseen. Varsinkin Kuopiosta tullut Eero Pikkarainen sekä valmensi että hiihti yhdessä veljensä Johannes Pikkaraisen kanssa menestyksellisesti piirinmestaruuksissa, kansallisissa ja jopa SM-kisoissa. Ahti oli vakiohiihtäjä maakuntaviesteissä aina vuoteen 1962 saakka. 1958 hän kävi silloin järjestetyissä Suomen B-mestaruushiihdoissa Vainikkalassa ja oli 15 km:llä kolmas sekä 30 km:llä neljäs.

Piirikunnallisissa ja kansallisissa tuli myös kärkisijoituksia. Toisaalta noina vuosina maakunnassa olivat hyvin monet Suomen kärkihiihtäjät, koska mm. Kuopion Poliisi-

Urheilijat haali aina kovaan viestijoukkueeseensa huippuja, mm. Arto Tiaisen, Reino Söyringin ja Kauko Halttusen. Sonkajärven Pahkassa oli myös huippuhihtäjiä kuten Eljas Koistinen ja Oikarisen veljekset. Suonenjoen kärkihihtäjä oli Niilo Väisänen (mm. Puijon pikamatkan ja Squaw Valleyn ensimmäisten olympiakarsintojen voittaja lisvedellä 1960).

Rautalammin miesten viestijoukkue otti kolme piirinmestaruusviestin kakkostilaa vuosina 1960–62. Suomenmestaruusviestissä 1962 Pekka Tiilikainen ihmetteli radiossa, kun Matti Röntyksen ensimmäisen ja Ahtin toisen osuuden jälkeen sillä tasolla tuntematon Rautalampi oli viidentenä. Ankkurin Sulo Ylösen sivuutti sitten yhdeksän valtakunnan huippuhihtäjää, mutta loppusijoitus oli kunniakas 14.

Nousuvaiheessa ollut Ahtin ura katkesi keväällä 1962, jolloin paljastui keuhkoissa varjostuma. Se sai ehkä alkunsa Konneveden kansallisissa erittäin kovalla pakkasella ja tuulessa kylmettyessä. Erikoista urassa oli se, että Ahti voitti kolmannen kerran (ja sai kiertopalkinnon omakseen) juuri ennen sairastumistaan Susihihdoissa. Vaajasalmellahan järjestettiin piirikunnalliset Susihihdot sen muistoksi, että Kotasaaresta uinut susi ammuttiin salmessa 1959. Juuri Ahti ajoi sutta saarella kalikan kanssa pari tuntia ja sai sen viimein ahdistetuksi pyssymiesten eteen salmeen. Sudesta maksettiin silloin tapporahaa ja se käytettiin Susihihdon kiertopalkintoon.

Osmo oli varmaan aikanaan Vaajasalmen urheilun "Puuha-Petteri". Mieluisin ja tärkein laji lapsesta lähtien oli hiihto. Ikäisten joukossa oli hiihtokunto kovimmillaan jo 10–12-vuotiaana. Vaikka joskus mentiin suksella kirkolle 10 kilometrin matka, jäivät samanikäiset kirkonkylän pojat jo pari minuuttia kahdella kilometrillä. Alle 11-vuotisisa tuli jo selvä voitto myös koulujenvälisissä hiihdoissa (kun vielä Jouko-veli tyhjensi ennen lähtöä pullollaan olleet sarkahousujen taskut nauloista ja romusta sekä otti paksun karvareuhkan pois päästä).

13-vuotiaana puusta putoaminen ja kipsivuode katkaisi hiihdon yhdeksi vuodeksi, mutta jo pari vuotta myöhemmin kertyi hiihtoa yli 2000 km ja taas voitto koulujenvälisissä. 16-vuotiaiden sarjassa alkoi valmennus Eero Pikkaraisen lisäksi mm. kulta- ja mitalihihtäjä Paavo Lonkila opastuksella. Paras menestys tuli sitten 18- ja 20-vuotisten sarjoissa, joissa Osmo sai useita kansallisten ja piirikunnallisten voittoja. 18-vuotiaana hän oli jopa Suomen Urheilulehden lupaavien nuorten hiihtäjien listalla.

Maakuntaviestejä tuli kaksi poikien joukkueessa. Miesten maakuntaviestijoukkueessa Osmo hiihti viisi kertaa. Paras saavutus oli 1960 Puijolla hiihdetyn

viisimiehisten ns. tynkäviestin voitto (omalla osuudella toinen sija). Jopa uravalinta oli tarkoitus tehdä hiihdon ehdoilla. Toinen melko vakava sairaus — yllätyksellisesti johtunut suolistoverenvuoto — esti kuitenkin syksyllä 1960 osallistumisen Evon metsäopiston pääsykokeisiin (niin jäi haaveeksi meno Veikko Hakulisen ja rautalam-pilaissyntyisen olympiavoittajaan Urpo Korhosen jäljille metsäalalla). Työuraksi tuli sitten kunnalliselämä.

Hiihtouran lopulla ja sen jälkeen jatkui palloilu. Taisi olla kevät 1956 kun hän toi Toivalan metsänhoitokurssilta jalkapallon kylälle, ja niin jatkui meille monille jo koulu-aikana tarttunut jalkapalloharrastus. Kotipihalla Peltolan liiterin seinä tärisi ja ikkunat särkyivät potkuharjoituksissa. Taisi isä-Anton kirotta asiaa eräitä kertoja. Kunta hankki Vaajasalmen koulun läheltä kuivalta kankaalta tontin urheilukentäksi. Siellä kylän nuorisokokoukset tiistai- ja torstai-iltoina sekä sunnuntai-iltoina palloilemaan – ensi lentopalloa ja sen päälle jalkapalloa Saharaa muistuttavalla irtohiekkakentällä.

Osmo hoiti sitten sekä pääseuran että alaosaston huvi- ja palloilujaoston puheenjohtajan tehtäviä eräitä vuosia. Varsinkin täyden jalkapallojoukkueen saaminen sarjaotteluihin oli joskus vaikeaa sunnuntaiaamuina. Osmo oma palloilu jatkui sitten kauppaoppilaitoksessa Kuopiossa, kahtena kesänä Laukaassa ja Tampereen yliopistossa. Kesän 1969 Osmo oli Juuan kunnansihteerinä ja samalla pelasi Juuan Palloseuran maakuntasarjajoukkueessa, ja Suomen Cupissa, jossa seura eteni pisimmälle Pohjois-Karjalan joukkueista. Puulaakitasolla lento- ja jalkapallo säilyivät harrastuslistalla yli 50-vuotiaaksi, ja sen jälkeen urheilu tai kuntoilu on jatkunut mm. tenniksen ja keilailun veteraanisarjoissa. Hän on kirjoittanut myös useita urheilukirjoja kuten kotikuntien urheiluseurojen historiikkeja^{1,2,3} ja hiihtokirjoja^{4,5}

Palloilun ohessa yleisurheilussa veljeksistä ylsi parhaisiin saavutuksiin **Raimo**. Jo poikasena hän juoksi hyvin maastoissa ja maanteillä erityisesti usein juostua 1000 metriä. "Ramilla" oli jo nuorena inhottava tapa – hän käytti meitä muita vanhempia matkalla – ja porhalsi maaliin tullessa ohi. Vuonna 1956 hän osoitti jo kirivoimaa voittamalla Rautalammin Urheilijoiden maastomestaruuden Liimattalan kankailla.

¹ Kärkkäinen, O., *Keuruun Kisailijat sata vuotta, 2014, 408 s.*

² Kärkkäinen, O., *Kalske 113 Suomi 100. Kangasniemen Kalskeen historia 1904–2016, 2017, 328 s.*

³ Kärkkäinen, O., *Karvapallon kertomaa. Keuruun Tennisseura 40 vuotta, 2017, 144 s.*

⁴ Kärkkäinen, O., *Suomalaiset viestihiihdon sankarit 1934–2019, Minerva 2020, 288 s.*

⁵ Porttila, J., Kärkkäinen, O., *Äitee. Siiri Rantasen tarina. Docendo 2020, 224 s.*

Loppukirissä hävisi mm. myöhemmin olympiamaratoonarina esiintynyt Kalle Hakkarainen. Seuraavana vuonna Raimo sai jo pronssia piirinmestaruusmaastossa alle 20-vuotiaiden sarjassa. Voittajana oli ikäluokkansa Suomen mestari ja maaotteluedustaja Vieremän Timo Huttunen. Kesällä tuli myös pronssia piirinmestaruuskisojen 3000 metrillä. Hän oli myös mukana hopeaa piirinmestaruuskisoissa juosseessa Rautalammin Urheilijoiden miesten 4x1500 metrin viestijoukkueessa (muut juoksijat olivat Kauko Hämäläinen, Martti Sahlberg ja Kalle Hakkarainen).

Seuraavana kesänä 1958 oli sitten toinen vuosi nuorten sarjassa. Raimo voitti jo muutamia piirikunnallisia ja saavutti pronssia piirinmestaruuskisojen 3000 metrillä. Samana kesänä löytyi uusi laji - estejuoksu. Piirinmestaruuskisojen 1500 metrin esteissä tuli myös pronssia.

Raimon uran paras vuosi oli 1959. Keväällä Puijolla pidetyissä maastojuoksun piirinmestaruuskisoissa hän jätti muut pojat jo ensimmäisen kilometrin jälkeen. Yhdessä mutkassa hän juoksi suoraan ja eksyi radalta. Ei muuta kuin takaisin kisaan ja huolimatta pitemmästä matkasta hän tuli maaliin selvänä ykkösenä. Järjestäjät kuitenkin hylkäsivät juoksun, kun mies ei pysynyt radalla. Kesällä Väinölänniemellä pidetyissä piirinmestaruuksissa tuli selvät voitot sekä 1500 metrin esteissä että 3000 metrillä. Miesten piirinmestaruuskisoissa Suonenjoella Raimo juoksi 3000 metrin esteet. Viimeisellä kierroksen alkaessa johti Maaningan Tapio Oinonen ylivoimaisesti. Takasuoralla Raimo sivuutti muut miehet ja aloitti kirin, maaliviivalla Oinonen oli enää metrin edellä.

Tampereen Ratina stadionilla pidetyissä nuorten Suomen mestaruuskisoissa tuli sitten 1500 metrin esteissä kuudes tila, edellä viidentenä tuleva esteiden maailmanennätysjuoksuja Kaipolan Jouko Kuha. Aika 4.32 oli uusi Pohjois-Savon piirin ennätys. 3000 metrillä Raimon sijoitus SM-kisoissa oli 8. sija. Sen kesän aikana ei tullut yhtään tappiota oman piirin juoksijoille. Piiriottelun 1500 metrillä syksyllä sijoitus oli toinen. Metrin erolla voittajaksi juoksi Suur-Savon ja Varkauden Teuvo Jauhainen (josta tuli myöhemmin myös maaotteluedustaja).

Seuraava vuosi meni sitten armeijassa, tuloksena mm. Pohjois-Savon prikaatin mestaruus ampumahiihdossa ja keväällä maastojuoksussa. Puolustusvoimien mestaruusmaastossa sija painui kymmenennen heikommalle puolelle. Armeijan jälkeen vei lento- ja jalkapalloilu (vaiko tanssireissut?) ajan ja juoksuharjoittelu jäi. Piirivalmentaja Asser Markkasen mukaan Raimolla oli jopa Jouko Kuhaan verrattuna todelliset lahjat kestävyysjuoksuun. Esimerkiksi parhaina vuosina poika läksi kyllä

harjoitusohjelman mukaan illalla lenkille, mutta marjojen kypsyttyä tuli mustikoita ja mansikoita poimineena takaisin ja teki ison marjamaidon. Kestävyysjuoksijaksi hän oli "Tankki-Salosen" tyyppinen vankka kaveri. Jostain poika löysi sitten loppusuorakamppailuissa vauhtia ja voimaa niin, että kaarteessa edellä tai mukana olijat saivat katsella maaliviivalla kantapäitä. Palloilun ohella Raimo osallistui vielä 1963 reservin upseerien ja aliupseerien piirin talvikisoihin ja sijoittui viidenneksi.

Tämän kirjoittaja **Seppo** oli myös innokas urheilija erityisesti kansakoulu-aikaan. Hiihto, yleisurheilu ja pitempien matkojen juoksu olivat mielilajejani. Vaikka pika-juoksu ei ollut vahvimpia lajejani, voitin mm. alle 11-vuotiaitten sarjan kolmiottelun (60 m, pituus ja 300 m) kaikki lajit Rautalammin uudella urheilukentällä juuri ennen kuin keskikoulu alkoi 1956.

Talvella kansakouluun hiihdettiin joko tietä pitkin tai latua, joka vei läheisen Levävuoren kautta jäätä pitkin Luvenniemelle ja sieltä edelleen koululle. Useat sukset katkesivat koulumatkalla, sillä Levävuorella piti useimmiten käydä laskemassa hyppyrimäkeä. Silloin oli käytössä vielä umpipuusukset, mutta sain jo muistaakseni 4. luokalla ensimmäiset uudet sälesukset, joista toinen katkesi ensimmäisenä päivänä hyppyrissä: loppupalvi piti sitten hiihtää pellillä korjatulla suksella. Tiellä oli hupina hypätä nopeasti kuorma-auton tai linjurin taakse auton mentyä, koska siitä syntyi mukava luminen viima. Kerran hyppäsin liian aikaisin ja suksi jäi auton takapyörän alle mennessä tietysti poikki. Hiihtotaito kuitenkin kehittyi koulumatkoilla ja myös hiihtokilometrejä kertyi: muistaakseni parhaana vuonna yli 800 km.

Keskikoulu-aikaan hiihtokilometrit sitten vähenivät radikaalisti, kun kirkonkylän kouluun ei enää menty hiihtäen. Harjoittelu jäi lähinnä joululomaan ja viikonloppuihin. Alle 14-vuotiaitten sarjassa olin kuitenkin vielä 1. luokan hiihtäjä oltuani kolmas lisveden Kirin kansallisissa hiihdoissa: edellä olivat myöhemmin ampumahiihdon olympia- ja mm-kisaedustajat Yrjö Salpakari ja Mauri Röppänen. Syynä hyvään kuntoon oli se, että sinä vuonna maakuntaviesti hiihdettiin Rautalammin Kuopioon ja 1. vaihto oli Peltolan pihassa (jolloin Ahti lähti 2. osuudelle kotipihastaan). Viestiä varten vaajasalmelaiset joutuivat pitämään ladun kunnossa Pukkiharjun rajalta Suonenjoen rajalle ja niinpä hiihdin sitä väliä päivittäin joululoman ajan.

Armeijan jälkeen 1971 innostuin uudelleen kuntoilumielessä juoksemaan hölkkäikisoja ja myös aika säännöllisesti tekemään harjoittelulenkkejä. Laajalahden ympärijuoksu Otaniemessä juostiin 1. kerran 1972 ja osallistuin siihen 15 kertaa peräkkäin – se oli tosin syynä myös juoksuharrastuksen loppumiseen, sillä 1987 minulla oli

selkävaiva, mutta läksin kisaan mukaan, jotta putki ei katkeaisi. Juoksinkin loppuun, mutta siihen päättyi hölkkäura – selkä ei enää kestänyt pitempää rasitusta. Suomi-juoksuun Utsjoelta Helsinkiin osallistuin 1983 TKK/VTT-joukkueessa, jolloin juoksin yhteensä 120 km viidessä päivässä. Finlandia-hiihtoon, Impivaara-juoksuun Nurmi-järveltä Helsinkiin, Pääkaupunkijuoksuun ja maratoneihin osallistuin myös useita kertoja. Maratonilla tavoitteena oli 3 tuntia, mutta siihen en koskaan päässyt parhaan ajan ollessa 3.01.40 – Juha Miedon ja Reima Salosen sentään voitin Helsinki City-maratonilla, tosin kävelyn Euroopan mestari Reima Salonen käveli koko matkan!

Penkkiurheilukin kiinnosti jo nuorena

Kuten edellä kerrottiin, Peltolan pojat eivät ainoastaan urheilleet itse, vaan harrasivat siinä sivussa myös penkkiurheilua – aluksi KuPS:n pelien seurantaa 70 km päässä Väinölänniemellä Kuopiossa. Varsinkin Joukon kanssa kävimme säännöllisesti katsomassa pelejä, joista vieläkin muistan sen ajan seuran palloilijoita: Hyväriksen veljekset, Voutilainen, Boman, Raatikainen, Savolainen... KuPS:han pelasi pitkälti lyhytsyöttöpeliä, josta muistona on erään pelaajan lausuma ”elä laakase, naati-taan”. Myös Aulis Rytönen oli alun perin kuopiolaisia. Hänhän pelasi ammattilaisena Toulousessa. Itse vietin siellä kuukauden vaihtotutkijana 1969 ja vielä silloinkin jotkut paikalliset muistivat Rytöksen.

Yleisurheilun puolella ensimmäisiä penkkiurheilumuistoja on vuoden 1964 Eläintarhan kisat. Olin ensimmäistä kertaa Helsingissä neljä viikkoa Teknillisen korkeakoulun karsintakursseilla (jotka läpäisinkin). Kisoista jäi mieleen parta-Pekka Juutilaisen huima 800 metrin voitto ajalla 1.47,5. Juutilainenhan oli jonkinlainen bohemijuoksija, jonka kerrottiin käyvän liftaamalla kisoissa eri puolilla Suomea.

Erityisesti Ruotsi-Suomi-maaottelut ja joskus Kalevan kisat ovat olleet tilaisuuksia, joita veljekset ovat olleet jollakin kokoonpanolla usein katsomossa. Itselleni on jäänyt erityisesti mieleen vuoden 1972 maaottelu, jota olin Joukon kanssa seuraamassa Helsingin Olympiastadionilla. Sehän järjestettiin poikkeuksellisesti jo elokuussa ennen Münchenin olympialaisia. Ruotsi murskattiin ja Pekka Vasala juoksi soolojuoksuna lähes 800 metrin maailmanennätyksen ajalla 1.44,5. Lasse Viren puolestaan juoksi 5000 metrillä ensimmäisen puoliskon maailmanennätysvauhtia, mutta lönnkötteli toisen puoliskon, aika oli kuitenkin 13.32. Odotukset olympialaisiin nousivat pilviin ja tulihan sieltä sitten kolme kultamitalia näille juoksijoille.

Moskovan olympialaisiin lähti iskuryhmä Kauko, Jouko ja Raimo sekä venäjää osaava tädin mies Eino Hagelberg – tosin Einon kielitaito ei osoittautunut ihan täydelliseksi, mutta hauskaa kuulemma oli.

Iskuryhmä Moskovan olympialaisissa 1980. Oikealta Raimo, Jouko ja Kauko Kärkkäinen sekä Eino Hagelberg. Miiliisi tarkkailee tilannetta.

Työmatkojen yhteydessä olen pyrkinyt aina mahdollisuuksien mukaan katsomaan paikallisia pelejä. Jalkapalloa olen katsonut Madridissa ehkä viisi kertaa Real Madridin stadionilla Santiago Bernabeulla ja kerran Atletico Madridin vanhalla Vicente Calderon-stadionilla. Huvittavana yksityiskohtana muistan, kun olin parin norjalaisen kanssa 1990-luvulla katsomassa Mestarien liigan ottelua Real Madrid – Porto. Real Madrid teki maalin, ja katsomo me mukaan lukien hyppäsimme ylös juhlimaan maalia. Meni pari minuuttia ja Porto teki maalin, ja me taas hyppäsimme ylös hurraamaan, kunnes huomasimme, että muu katsomo oli hiiren hiljaa ja tuijotti meitä – istuimme sitten vähin äänin paikoillemme Real Madridin kannattajien keskellä. Espanjassa olen nähnyt jalkapalloa myös Valenciassa Mestallan stadionilla. Lontoossa olen ollut katsomassa Arsenalin peliä vanhalla Arsenalin stadionilla Highburylla ja Roomassa Olympiastadionilla Lazion kotiottelussa. Jälkimmäisen ottelun jälkeen menimme oluelle kaulassa Lazion kaulaliina – baarimikko totesi, että teille ei tarjoilla, kannatamme AC Roman joukkuetta!

Eksoottisin jalkapallo-ottelu oli 2015 Bhutanin pääkaupungissa Thimphussa jalkapallon MM-kisojen esikarsintaottelu Bhutanin ja Sri Lankan välillä – Bhutan oli silloin FIFA:n rankingin listalla viimeisenä sijalla 209, mutta voitti ottelun ja nousi sijalle 163. Bhutanin joukkue asui samassa hotellissa kuin mekin. Ottelu oli tiistaina, joka on Bhutanissa ”kuiva päivä” – alkoholia ei ole saatavissa. Jostakin syystä pelaajien pöytään kuitenkin kannettiin olutta!

MM-esikarsintaottelua katsomassa Bhutanissa 2015. Stadion täynnä, kouluissa ja virastoissa vapaa iltapäivä. Pääsymaksua ei ollut, mutta ulkomaalaisen piti ostaa kannatuksen vuoksi kisapaita.

USA:n matkoilla olen nähnyt koripalloa pariinkin kertaan Oaklandissa Golden State Warriotin areenalla, samoin Miamissa. Jääkiekkoa olen seurannut Chicagossa ja Los Angelesissa sekä amerikkalaista jalkapalloa Atlantassa.

Yleisurheilun seuraaminen on kuitenkin ollut mielipuuhaani penkkiurheilussa – erityisesti maailmanmestaruuskisat ja Euroopan mestaruuskilpailut ovat olleet kohteena. Ensimmäiset yleisurheilun MM-kisathan pidettiin Helsingissä 1983. Näistä jäi erityisesti mieleen Tiina Lillakin kultaheitto, Martti Vainion syöksy pronssille 5000 metrin maaliviivalla ja kolmiloikka, jossa aloitettiin banksit – Willie Banks opetti katsonon taputtamaan rytmikkäästi vauhdin oton aikana. Kisojen välipäivänä juoksin itse maratonin, jonka tulokset pääsivät viralliseen kisakirjaan – aikani oli 3.05.33 ja sijoitus 415. Näistä kisoista alkoi sitten putki: olen katsonut kaikki MM-kisat paikan päällä alusta loppuun. Tietääkseni meitä on Suomessa kaikkiaan kolme tämän tehneitä! Jatkossa keskitytäänkin tässä kirjassa näihin kisoihin.

Yleisurheilun Euroopan mestaruuskisojakin olen seurannut tiiviisti. 1980-luvulla kisat olivat aina samalla elokuun viimeisellä viikolla kuin eräs kansainvälinen konferenssi Pariisissa, johon jouduin osallistumaan. 1990 sitten tein niin, että olin alkuviiikon Pariisissa ja keskiviikkona lensin Splitiin Jugoslaviaan (Kroatiaan) kisoja katsomaan ja ehdin näkemään, kun Päivi Alafrantti voitti keihään. Kisoissa oli muutenkin historian havinaa, sillä Itä-Saksa esiintyi viimeistä kertaa omalla joukkueellaan. Myös Balkanin jännitykset näkyivät – kun Jugoslavian joukkueen serbialainen nainen voitti 1500 m, niin kroatialaisyleisö buuasi. Splitistä minun oli tarkoitus palata Pariisiin kautta Suomeen, mutta pääsinkin väärällä nimellä takaisin Helsinkiin suoralla lennolla, kun Kaliforniassa asuva kuvanveistäjä Eino Romppanen jätti

Kirjoittaja on katsonut paikan päällä kaikki yleisurheilun MM-kisat 1983-2023 istuen stadioneilla noin puoli vuotta. Kirjassa on aluksi lyhyt kuvaus kirjoittajan matkasta kisaturistiksi osana urheiluhullua veljessarjaa. Tämän jälkeen on oma lukunsa jokaisesta yhdeksästätoista MM-kisasta sisältäen valokuvin höystettynä hieman kisamatkan kuvausta, suomalaisten sijoitukset 12 parhaan joukkoon, Pohjoismaiden (tässä mukana Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Viro) vertailua sekä mieleenpainuvimpien kisatapahtumien kuvauksia. Tokion 2025 kisoja on myös hieman ennakoitu, kisathan ovat kahdennekymmenennet MM-kisat ja kirjoittajan kisamatkakin on jo varattu.

Yhteenvetona kisoista on esitetty Suomen kisajoukkueet ja kisa-menestyksen kehitys sekä Suomen ja Pohjoismaiden vertailua kisa-menestysten osalta vuosien mittaan. Lisäksi on hieman analysoitu kehitystrendejä eri lajien osalta sekä dopingtapausten kehitystä.

Mittava osa kirjaa on kisatuloksia kuvaava liite. Siihen on koottu runsaalle 200 sivulle lyhyt kuvaus jokaisesta 874:stä finaalista sisältäen myös tulokset kahdeksan parhaan osalta sekä Pohjoismaiden kilpailijoitten tulokset, joissa on mukana myös karsinnat. Lisäksi kunkin lajin osalta on yhteenvetona moninkertaiset mitalistit, mitalien jakautuminen eri maitten kesken sekä Pohjoismaiden keskinäinen järjestys.

